

Sagrera de Sant Martí

Calldetenes

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Entorn rural de Calldetenes (08506 Calldetenes)
Emplaçament Als voltants de l'església de Sant Martí de Riudeperes.

Coordenades:

Latitud: 41.92759
Longitud: 2.30744
UTM Est (X): 442579
UTM Nord (Y): 4641969

Classificació

Número de fitxa 08037 - 90
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval
Segle XII-XIV
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Es desconeix si realment existeixen restes d'aquest assentament humà, però cal pensar que existeixen.
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Bisbat de Vic. C/Santa Maria, 1 (08500 Vic)
Fitxes associades:
[Sant Martí de Riudeperes](#)
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dl., 25/09/2006 - 02:00

Descripció

L'existència del moviment de Pau i Treva a Catalunya, promogut pel bisbe Oliba el 1031, introduïa una protecció eclesiàstica per les terres entorn de les esglésies consagrades, que solia ser d'unes trenta passes vers els quatre punts cardinals. Aquest fet fou aprofitat pels pagesos locals, per aprofitar i construir les seves cases i sitges de gra, aprofitant la protecció sagrada que aquesta llei els oferia. Es tenen abundants referències documentals que als voltants de l'església de Sant Martí existí un assentament humà, almenys des del segle XII, format per carrers i cases, que perdurà fins al segle XIV. Actualment, no queda cap constància de restes pertanyents a aquest antic assentament humà, però cal considerar que es tracta d'un àrea susceptible de troballes arqueològiques relacionades amb estructures d'habitat.

Història

Es té constància documental de l'existència d'un grup important d'habitatges als voltants de l'església de Sant Martí de Riudeperes fins a la crisi del segle XIV. Així, el 3 d'agost de 1174 Medonia va donar una casa de la sagrera a l'església de Sant Martí. Aquesta afrontava amb un carrer i tres cases més. En documents similars, els habitatges afronten també amb carrers i altres cases, la qual cosa demostra una certa estructura organitzada entorn a carrers, i una densitat d'habitatges considerable. A finals del segle XIII tornem a localitzar compres i vendes de cases a dita sagrera. Entre els establiments -propietaris o senyors directes- destaquen els Calvaria, els Alta-Riba i els diferents rectors de l'església. D'entre els emfiteutes sobresurt la figura d'un tal Genovés, o bé la dels habitants del mas El Noguer i Ferrer de la Vila, que van adquirir diverses cases entre el 1299 i el 1303. De tota manera, a partir del 1354 les transaccions van disminuir en gran manera. El fet de que la sagrera quedés abandonada i despoblada, en contraposició a Sant Julià de Vilatorça, que va tenir continuïtat en el poblament, pot ser degut a qüestions com un major accés a l'aigua, o una estructura social més sòlida en aquesta darrera. Entre el 1380 i el 1430 va arribar la crisi definitiva, responsable de que la sagrera quedés deshabitada i només sobrevisquessin els masos més importants.

Bibliografia

AA.DD. (1995) Calldetenes. Imatges en el temps. Primera part (1911-1960). Ajuntament de Calldetenes.
Calldetenes AA.DD. (1984) Calldetenes a Catalunya romànica. Vol II. Osona I. Enciclopèdia catalana. Pàg. 171-182
GINEBRA I MOLINS, R. (1996) Economia i societat a la Catalunya interior als inicis de la Baixa Edat Mitjana. Vic. 1230-1233. Tesi doctoral inèdita.
GUDIOL RICART, J.A. GAYA NUÑO (1948) Escultura i arquitectura romànica. Vol V. Ars Hispaniae. Ed. Plus-Ultra. Madrid. Pàg. 68
JUNYENT E (1975) Catalunya romànica. L'arquitectura del segle XI. Publicacions de l'abadia de Montserrat. Barcelona. Pàgs 281-282.
JUNYENT I SOBIRÀ E (1945-952) Itinerario histórico de las parroquias del obispado de Vic. Separata de la hoja parroquial. Vic.
MONTLLÓ I BOLART J (1996) Rectoria de Sant Martí de Riudeperas. Osona. Ed. Pleniluni. Barcelona
PLADEVALL A (1955-1957) La Parroquia de San Julián de Vilatorça y su sufraganea de San Martín de Riudeperes a "Ausa". Vol II. Vic. Pàgs. 246-258
REPARAZ RUIZ, G (1982) La plana de Vic. L'entorn 3. Eumo. Vic
VILAMALA I SALVANS, J (2002) De Sant Martí de Riudeperes a Calldetenes. Passat i present d'un poble viu. Ed. El Mèdol. Calldetenes.

